

JSES

Journal of Sustainable Educational Studies

Geliş/Received: 05.01.2022 Kabul/Accepted: 07.02.2022

“EVVEL ZAMAN İÇİNDE” İSİMLİ KİTABIN MASAL TERAPİSİ AÇISINDAN İNCELENMESİ¹

Oğuzhan YILDIRIM²

Hatice KUMCAĞIZ³

Özet

Masallar gerçek dışı olay ve kahramanlardan oluşan metinlerdir. Toplumun görüş ve düşüncelerini yansıtan masallar gündelik yaşamdan, kültürden ve geleneklerden de izler taşır. İnsanlar yaşamları boyunca çeşitli problemlerle karşılaşmaktadırlar. Masallar ise karşılaşılan bu sorunlarla mücadele etme konusunda dinleyicilere yol gösterici olmaktadır. Bu araştırmada masalların içinde yer alan psikolojik öğelerin incelenmesi ve ruh sağlığı profesyonelleri için terapötik süreçte kullanılabilir bazı masalların analiz edilmesi amaçlanmıştır. Buradan hareketle ünlü masal yazarı ve derleyicisi olan Eflatun Cem Güney’in “Evvel Zaman İçinde” isimli kitabının masal terapisi açısından analiz edilmesine karar verilmiştir. Araştırma kapsamında kitapta yer alan *Sırmalı Pabuç*, *İncili Yorgan*, *Sedef Bacı*, *Gelincik Günü*, *Hamur Bebek*, *Kösedacağı*, *Perili Ev* ve *Üç Elma* isimli masallar üzerinde incelemeler yapılmıştır. Masallardan elde edilen veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre her masalda birbirinden farklı temalara ulaşılmıştır. Sekiz masalın analiz edildiği bu araştırmada toplam farklı 43 temaya ulaşılmış ve oldukça zengin veriler elde edilmiştir. Araştırmadan edinilen bulgular ışığında araştırmacılara ve uygulayıcılara bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Masal; masal terapisi; doküman incelemesi; evvel zaman içinde

AN EXAMINATION OF "EVVEL ZAMAN İÇİNDE" BOOK IN TERMS OF FAIRY TALE THERAPY

Abstract

Fairy tales are texts consisting of unreal events and heroes. Fairy tales that reflect the views and thoughts of the society also carry traces of daily life, culture and traditions. People face various problems throughout their lives. Fairy tales, on the other hand, guide the listeners in dealing with these problems. In this research, it is aimed to examine the psychological elements in fairy tales and to analyze some fairy tales that can be used in the therapeutic process for mental health professionals. From this point of view, it was decided to analyze the book of Eflatun Cem Güney, who is a famous fairy tale writer and compiler, in terms of fairy tale therapy. Within the scope of the research, examinations were made on the fairy tales named as *Sırmalı Pabuç*, *İncili Yorgan*, *Sedef Bacı*, *Gelincik Günü*, *Hamur Bebek*, *Kösedacağı*, *Perili Ev* ve *Üç Elma*. Content analysis was carried out on the data obtained from the fairy tales. According to the results of the analysis, different themes were reached in each fairy tale. In this study, in which eight fairy tales were analyzed, 43 themes were reached and very rich data were obtained. In the light of the findings obtained from the research, some suggestions were made to

¹ Bu çalışma 18-19 Aralık 2021 tarihlerinde FSMVU Eğitimde Mükemmeliyet Araştırmaları Kongresi'nde (EMAK-2021) sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş hâlidir.

² Uzm. Psikolojik Danışman, Millî Eğitim Bakanlığı, Tokat-Türkiye, oguzhanyildirim.pdr@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8174-9640

³ Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Samsun-Türkiye, haticek@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0165-3535

researchers and practitioners.

Keywords: Fairy tale; fairy tale therapy; document analysis; evvel zaman içinde

Makale Türü (Article Type): Araştırma Makalesi/Research Article

Kaynakça Gösterimi: Yıldırım, O., & Kumcağız, H. (2022). "Evvel Zaman İçinde" isimli kitabın masal terapisi açısından incelenmesi. *Journal of Sustainable Educational Studies (JSES)*, (Ö1), 1-10.

1. GİRİŞ

Masallar fantastik bir dünyanın anlatıldığı, gerçek yaşamdan uzak olay ve kahramanlardan oluşan metinlerdir. Bu masallar toplumun düşüncesini yansıtan ve topluma ayna tutan gerçeklerle ilişkilidir. Günlük hayata ilişkin olay ve olgular, topluma ait gelenek görenekler ve toplumu meydana getiren bireylerin dünya görüşleri masalların içeriğini oluşturmaktadır (Ilıcak ve Bal, 2019). Masalların ortaya çıkış nedeni insanlara ortak bilgi ve deneyimleri aktarmaktır. Ortaya çıktığı toplumun bütününe kapsayan düşünce ve değerlere ilişkin izler taşıyan masallar nesilden nesle aktararak günümüze kadar ulaşmıştır. Yazarlarının belli olmamasından dolayı anonim eser olma özelliği taşıyan masallar toplumu ve onu meydana getiren insanları yansıtan evrensel bir üründür. Gerçek yaşamda rastlanabilecek olay ve kişileri de içeren masalların en büyük karakteristik özelliği olağanüstü olay ve kahramanlara sahip olmasıdır (Seydioğlu, 2016).

Edebî eserler arasında tarihi en eski dönemlere dayanan masallar insan yaşamında önemli bir yere sahiptir. Toplum tarafından masalların yalnızca çocuklara yönelik olduğu düşüncesi hâkim olsa da yetişkinlere sunulmak amacıyla tasarlanan birçok masal bulunmaktadır (Brown, 2008). İnsanlar yaşamları boyunca çeşitli problemlerle karşılaşmaktadırlar. Masallar ise karşılaşılan bu sorunlarla mücadele etme konusunda dinleyicilere yol gösterici olmaktadır (Karadağ, 2021). Ölüm, boşanma, şiddet, taciz, ihmal ve istismar gibi travmatik olay ve krizler karşısında bireylere destek olmak oldukça önemli ve hassas bir müdahaleyi gerektirmektedir. Özellikle gelişim döneminden ötürü bazı durumları sağlıklı şekilde değerlendiremeyen çocuklara yönelik bu konularda yardımcı olmak çok daha hassas bir süreci içermektedir. Örneğin sevdiği bir yakını kaybeden bir çocuğa nasıl davranmak gerekir? Ebeveynleri boşanma sürecinde olan bir ergene nasıl yaklaşılır? Taciz veya şiddete maruz kalan bir kadınla nasıl bir görüşme gerçekleştirilir? Bu bireylere sunulacak destek ve kurulacak iletişim için masallar etkili bir yöntem olarak kullanılabilir. Masalların en büyük işlevi bu bireylere benzer sorunlar yaşayan kahramanları aktararak yalnız olmadıklarını hissettirmek ve sorunu dışsallaştırmaktır (Öztürk, Turan ve Kırıcı, 2021).

Masal içeriklerinde birçok psikolojik öge bulunmaktadır. Yıldız (2006) tarafından yapılan araştırmada incelenen masalarda tespit edilen psikolojik öğeler şu şekilde sıralanabilir:

Aile: Ailede iş birliği ve aidiyet, anne-babanın özverisi, ebeveynlerin sözünü dinleme, kardeş ilişkileri

Bağışlama ve Nezaket: Yüce bir davranış olarak bağışlama, yöneticilerin sahip olması gereken özellik olarak bağışlama

Dostluk, Sevgi ve Saygı: Anne babaya yönelik saygı, bir işi sevgiyle yapma, ebeveynlerin fedakâr ve duyarlı yaklaşımı, hayvanların dostluğu, sevenleri ayırmama, sevginin fedakâr yönü, yaşlılara yönelik saygı ve hoşgörü

Haklılık ve Haksızlık: Bir işi hakıyla kazanma, haksızlığa maruz kalanlara yardım etme, haksızlık yapanların pişmanlığı

İyilik ve Kötülük: İyi olmanın özendirici yönleri, iyiliğin kötülük karşısındaki zaferi, iyilik ve kötülüğün karşılık bulması, yaşamda hem kötülerin hem iyilerin bulunması

Kıskançlık: Başarı ve becerinin bazı kişilerde kıskançlığa neden olması, çok kıskanç kişilerin en çok zararı kendisine vermesi, kıskançlığın her yönüyle istenmeyen bir duygu olması

Paylaşmak: Açgözlü ve bencil kişilerin sonunda pişman olması, sahip olunan şeylerin aile üyeleri ve diğer kişilerle paylaşılması

Sabır ve Kararlılık: İstendiği takdirde her sorunun üstesinden gelinmesi, karşılaşılan olumsuz deneyimlere karşı sabırlı olmanın ödüllendirilmesi, problemler karşısında yılmadan ve sıkılmadan mücadele etmenin çözüm için vazgeçilmez olması, yaşanan problemler karşısında dayanıklı olmanın önemi

Umut ve Şans: Elde edilen şansın iyi değerlendirilmesi, hangi sorun yaşanırsa yaşansın umudun yitirilmemesi, hiç beklenmedik zamanlarda olumlu yaşantıların ortaya çıkabilmesi

Zekâ ve Dikkat: Akıl ve zekânın çözemeyeceği sorunun olmaması, akıl, zekâ ve becerinin fiziksel güçten ve zenginlikten daha güçlü olması, başkalarını iyi tanımanın önemli olması önyargının doğru olmaması, sorun çıkaran kişilere karşı tedbirli olmanın gerekliliği, yakından tanınmayan kişilerle çok samimi olunmaması gerektiği (Yaldız, 2006).

İçinde barındırdığı psikolojik öğeler aracılığıyla kişilere sihirli ve etkileyici bir dünya sunan masalların çocuk gelişiminde de önemli bir rolü bulunmaktadır. Dinleyiciler masallarda yer alan kahraman ve olayların bir tasarımdan ibaret olduğunu bilseler bile onlar sayesinde yeni yaşantılar deneyimlemekte ve yaşama dair yeni kazanımlar elde etmektedirler (Fırat, 2012). Masallar yaşamın birçok yönünde etkili şekilde kullanılabilen, çocuk ve yetişkinlere yönelik mesajlar içeren ve çeşitli sorun alanlarına yönelik çözümler sunan edebi metinlerdir. Psikolojik destek sunmak için de önemli işleve sahip olan masalların çocuk, ergen ve yetişkinlerle yürütülen psikoterapi seanslarında iyileştirici bir role sahip olduğu görülmektedir (Davis, 2017). Bu bağlamda araştırmada masalların içinde yer alan psikolojik öğelerin incelenmesi ve ruh sağlığı profesyonelleri için terapötik süreçte kullanılacak bazı masalların analiz edilmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi yöntemi raporlar, kayıtlar, evraklar ve yayımlar gibi görsel ve yazılı materyallerin incelenmesine fırsat vermektedir (Patton, 2002; Yıldırım ve Şimşek, 2018).

2.2. Örneklem

Bu araştırmada ilk olarak masalların incelendiği alanyazındaki çalışmalar bir araya getirilmiştir. Bu çalışmalarda ele alınan masal kitapları arasında değerlendirilme yapılmış ve Eflatun Cem Güney'in "Evvel Zaman İçinde" isimli eserinin disiplinler arası (Eğitim ve Öğretim, Dilbilim, Halk Bilimi, Türk Dili ve Edebiyatı, Fransız Dili ve Edebiyatı) birçok araştırmada çalışıldığı tespit edilmiştir (Daştan, 2012; Emiroğlu, 2005; Kaplan, 2012; Kuvvetli, 2019; Mert, 2009). Buradan hareketle ünlü masal yazarı ve derleyicisi olan Eflatun Cem Güney'in "Evvel Zaman İçinde" isimli kitabının (Güney, 2009) masal terapisi açısından analiz edilmesine karar verilmiştir. Araştırma kapsamında kitapta yer alan *Sırmalı Pabuç*, *İncili Yorgan*, *Sedef Bacı*, *Gelincik Günü*, *Hamur Bebek*, *Kösedağı*, *Perili Ev* ve *Üç Elma* isimli masallar üzerinde çalışılmıştır. Bu masallara aşağıdaki Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. "Evvel Zaman İçinde" Masal Kitabı ve İncelenen Masallar

Masal İsmi	Sayfa Sayısı
1. Sırmalı Pabuç	28
2. İncili Yorgan	28
3. Sedef Bacı	14
4. Gelincik Günü	10
5. Hamur Bebek	14
6. Kösedağı	12
7. Perili Ev	8
8. Üç Elma	11

2.3. Veri Analizi

Araştırmada masal kitabından elde edilen veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. Nitel araştırmalarda sıklıkla tercih edilen içerik analizi yöntemi bir metinde yer alan verileri çözümlenmek amacıyla yapılan objektif, sayısal ve sistematik bir analizdir (Wimmer ve Dominick, 2000). Yapılan içerik analiz sonucunda belli temalara ulaşılmış ve bunlar bulgular bölümünde sunulmuştur.

2.4. Çalışmanın Etik Yönü

Bu çalışma kapsamında incelenen "Evvel Zaman İçinde" isimli masal kitabına atıf yapılarak telif hakları yasasındaki kısıtlara uyulmuştur. Ayrıca çalışma yürütülürken herhangi bir maddi veya manevi zarar verme riski bulunmamaktadır. Bu nedenle bu araştırmada etik kurulu onayı gerekmemektedir.

3. BULGULAR

Araştırmada ele alınan masallar masal terapisi perspektifinden analiz edilmiştir. Bulgular bölümünde masalarda saptanan psikolojik öğelere ve bu masalların hangi terapötik amaçlara yönelik kullanılabileceğine yer verilmiştir. Masallardaki psikolojik öğeler her masalın altındaki tabloda derlenerek sunulmuştur.

3.1. Masal 1: Sırmalı Pabuç

Bu masal annesini kaybeden bir kızın yaşadığı zorlukları ve bu süreçte onun yanında olan sosyal destek kaynaklarını konu edinmektedir. Bu masal sevdiği bir yakını kaybeden ve yas yaşayan çocuklara yönelik sunulabilir. Masalın amacı bu çocukların duygularını ifade etmelerini ve rahatlamalarını sağlamaktır. Bunun yanında yaşamındaki önemli kişileri fark ettirerek psikolojik sağlamlıklarını güçlendirmektir.

Tablo 2. “Sırmalı Pabuç” Masalı

Tema	Frekans
1. Kayıp	1
2. Yas Süreci	1
3. Çaresizlik	1
4. Yakın İlişkiler	1
5. Umut	1
6. Sosyal Destek	1
7. Olumsuz Deneyim	1
8. Korku ve Kaygı	1
9. Katarsis (Duygu boşalımı)	1
10. Eğlence	1
11. Empati	1
12. Affedicilik	1
13. Sevgi	1
14. Vefa	1

“Sırmalı Pabuç” isimli masalda tespit edilen psikolojik öğelere Tablo 2’de yer verilmiştir. Bu öğeler; kayıp, yas süreci, çaresizlik, yakın ilişkiler, umut, sosyal destek, olumsuz deneyim, korku ve kaygı, katarsis, eğlence, empati, affedicilik, sevgi ve vefa olarak sıralanmaktadır.

3.2. Masal 2: İncili Yorgan

Bu masal babasını kaybeden üç erkek kardeşin yolculuğunu ve başına gelenleri anlatmaktadır. Masal dürüstlüğün, akıllı karar vermenin, çalışmanın önemine vurgu yaparken açgözlü ve art niyetli insanların eninde sonunda pişmanlık yaşayacağını ortaya koymaktadır. Ayrıca yaşamında önemli bir karar alma aşamasındayken cesaret ve mantık çerçevesinde hareket eden bireylerin başarıya ve mutluluğa ulaşacağı mesajını içerir.

Tablo 3. “İncili Yorgan” Masalı

Tema	Frekans
1. Dürüstlük	1
2. Çalışkanlık	1
3. Kayıp	1
4. Yas Süreci	1
5. Cesaret	1
6. Sosyal Zekâ	1
7. Alçakgönüllülük	1
8. Korku ve Kaygı	1
9. İletişim Becerisi	1
10. Utanç ve Pişmanlık	1

“İncili Yorgan” masalında tespit edilen psikolojik öğeler Tablo 3’de sunulduğu üzere dürüstlük, çalışkanlık, kayıp, yas süreci, cesaret, sosyal zekâ, alçakgönüllülük, korku ve kaygı, iletişim becerisi ve utanç ve pişmanlık olarak sıralanmıştır.

3.3. Masal 3: Sedef Bacı

Bu masal ailevi sorunları olan bireyler için uygundur. Aile üyeleriyle sorun yaşayan, kardeş kıskançlığı bulunan veya bir yakını kaybeden kişilere yönelik analiz edilmiştir. İnsan birçok güçlükle karşılaşsa bile mücadele ettiği ve amacına odaklandığı takdirde çözüme, başarıya ve mutluluğa ulaşacağına ilişkin verilen mesaj ile masal sonlanmaktadır.

Tablo 4. “Sedef Bacı” Masalı

Tema	Frekans
1. Sevgi	1
2. Kayıp	1
3. Yas Süreci	1
4. Kendini İfade Etme	1
5. Özlem	1
6. Psikolojik Sağlamlık	1

Tablo 4’te “Sedef Bacı” masalında saptanan psikolojik öğelere yer verilmiştir. Bu öğeler şunlardır: Sevgi, kayıp, yas süreci, kendini ifade etme, özlem ve psikolojik sağlamlık.

3.4. Masal 4: Gelincik Günü

Bu masal depresif belirtilere sahip olan ve kendini açmayıp sessiz kalan bireylere yönelik sunulmuştur. Bu masalda problem yaşayan bireylere çözüm için harekete geçmenin önemi vurgulanmıştır. Problemi, duygu durumu ve davranışları hakkında farkındalık kazanması beklenen bu bireylere isteklerine ulaşmaları için harekete geçmeleri yönünde motivasyon sağlamak amaçlanmıştır.

Tablo 5. “Gelincik Günü” Masalı

Tema	Frekans
1. Depresif Belirtiler	1
2. Öz Farkındalık	1
3. Kendini İfade Etme	1
4. Katarsis (Duygu Boşalımı)	1
5. Olumsuz Duygular	1
6. Cesaretlendirme	1

Yukarıda yer alan Tablo 5’te “Gelincik Günü” masalında ortaya çıkarılan depresif belirtiler, öz farkındalık, kendini ifade etme, katarsis, olumsuz duygular ve cesaretlendirme olmak üzere altı psikolojik öğe sunulmuştur.

3.5. Masal 5: Hamur Bebek

Bu masal yaşamında belli beklentileri olmasına rağmen uzun bir süredir isteğine ulaşamayan bireylere yönelik sunulmuştur. İnsanları kırmamaya özen gösteren, belli bir amaç doğrultusunda sabır ve umutla yaşayan bireylerin hiç akıllarına bile gelmeyecek şekilde mutluluğa ulaşabileceklerini ortaya koymuştur.

Tablo 6. “Hamur Bebek” Masalı

Tema	Frekans
1. Umut	3
2. Beklenti	1
3. Merhamet	1
4. Hüzün	1
5. Şükran	1

“Hamur Bebek” masalında karşılaşılan psikolojik öğeler Tablo 6’da yer almaktadır. Bu psikolojik öğelerin umut, beklenti, merhamet, hüzün ve şükran olarak sıralandığı görülmektedir.

3.6. Masal 6: Köse Dağı

Bu masal yaşamdaki olaylara farklı açılardan bakabilmenin önemini vurgulamaktadır. İster yaşanan bir sorun olsun, ister içinden çıkılmayan bir deneyim olsun hepsinin bir çözüm yolunun bulunacağı mesajı verilmektedir. Bunun yanında kanaatkâr ve dürüst olmanın olumlu özellikler olduğuna vurgu yapan masal açgözlülüğün de hoş olmayan bir özellik olduğunu belirtmektedir.

Tablo 7. “Köse Dağı” Masalı

Tema	Frekans
1. Kanaatkâr	1
2. Açgözlülük	1
3. Olaylara Farklı Açılardan Bakabilme	1
4. Dürüstlük	1

Tablo 7’de yer alan “Köse Dağı” masalında yer alan psikolojik öğeler şunlardır: Kanaatkâr, açgözlülük, olaylara farklı açılardan bakabilme ve dürüstlük.

3.7. Masal 7: Perili El

Bu masal sevdiği birini kaybeden ve yas süreci geçiren bireylere yönelik olarak analiz edilmiştir. Yaşamda herkesin zorlu yaşantılardan geçebileceği hatta kendisini çaresiz hissedebileceği ifade edilmiştir. Herkesin sahip olduğu yeteneklerin ve güçlü yönlerin olduğuna da değinen masal becerilerin çalışarak gelişeceğini aktarmaktadır. Mutlu ve huzur dolu bir yaşam için sağlıklı kişilerarası ilişkilerin önemini vurgulayan masal mutlu son ile biterek insanlara umut aşılama amaçlamıştır.

Tablo 8. “Perili El” Masalı

Tema	Frekans
1. Aile İlişkileri	1
2. Zorlu Yaşantılar	1
3. Kayıp	1
4. Yas Süreci	1
5. Beceri	1
6. Çaresizlik	1
7. Güçlü Yönler/Yetenek	1
8. Çalışmak	1
9. Yakından İlgilenme	1
10. Merhamet	1
11. Mutluluk/Kişilerarası İlişki	1

“Perili El” masalında tespit edilen psikolojik öğeler Tablo 8’de yer almaktadır. Bu öğeler; aile ilişkileri, zorlu yaşantılar, kayıp, yas süreci, beceri, çaresizlik, güçlü yönler/yetenek, çalışmak, yakından ilgilenme, merhamet ve mutluluk/kişilerarası ilişki olarak sıralanmıştır.

3.8. Masal 8: Üç Elma

Bu masal öncelikle bir amaç ve hedef doğrultusunda umut ve inançla mücadele etmenin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Sorunların çözümünde ilk olarak kendini ifade etmenin gerekli olduğu, her zaman bir çözümün bulunduğu ve çaresizliğin çok gerçekçi olmadığı vurgulanmaktadır. Bunun yanında masalda mutlu olmanın yolunun insan ilişkilerinden geçtiği mesajı da verilmektedir.

Tablo 9. “Üç Elma” Masalı

Tema	Frekans
1. Umut	2
2. Kendini İfade Etme	1
3. Çaresizlik	1
4. Kişilerarası ilişki/Mutluluk	1
5. Psikolojik Sağlamlık	1

Analiz edilen son masal olan “Üç Elma” masalında ortaya çıkarılan psikolojik öğelere Tablo 9’da yer verilmiştir. Bu masalda; umut, kendini ifade etme, çaresizlik, kişilerarası ilişki/mutluluk ve psikolojik sağlamlık gibi psikolojik öğelerinin bulunduğu saptanmıştır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada incelenen masal kitabından elde edilen veriler üzerinde yapılan analiz sonucu her masala ilişkin birbirinden farklı temalara ulaşılmıştır. Sekiz masalın analiz edildiği bu araştırmada toplam 43 farklı temaya ulaşılmış ve masal terapisinde kullanılabilecek zengin veriler elde edilmiştir.

İlk masal olan “Sırmalı Pabuç” masalında toplam 14 psikolojik öge bulunmuştur. Bunlar; kayıp, yas süreci, çaresizlik, yakın ilişkiler, umut, sosyal destek, olumsuz deneyim, korku ve kaygı, katarsis (duygu boşalımı), eğlence, empati, affedicilik, sevgi ve vefa öğeleridir. Bu masal kayıp yaşayan bireylerin sosyal destek kaynaklarını keşfetmeleri için kullanılabilir. Bir diğer masal olan “İncili Yorgan” masalında toplam 10 temaya ulaşılmıştır. Dürüstlük, çalışkanlık, kayıp, yas süreci, cesaret, sosyal zekâ, alçakgönüllülük, korku ve kaygı, iletişim becerisi, utanç ve pişmanlık öğelerine rastlanmıştır. Bu masal babasını kaybeden çocukların psikolojik sağlıklarını ve cesaretlerini konu almaktadır. Üçüncü masal olan “Sedef Bacı” masalında sevgi, kayıp, yas süreci, kendini ifade etme, özlem ve psikolojik sağlık temalarına ulaşılmıştır. Mücadele etmenin ve amaç belirlemenin önemine vurgu yapan bu masal ailevi sorunları olan kişilere yönelik de kullanılabilir. Dördüncü masal olan “Gelincik Günü”nde altı temaya ulaşılmıştır. Bu temalar; depresif belirtiler, öz farkındalık, kendini ifade etme, katarsis, olumsuz duygular ve cesaretlendirme olarak sıralanmaktadır. Bu masal depresif belirtilere sahip olan ve kendini açmak yerine sessiz kalmayı tercih eden danışanlar için uygundur. Bir diğer masal “Hamur Bebek”te umut, beklenti, merhamet, hüznün ve şükran olmak üzere beş temaya ulaşılmıştır. Yaşamdan bazı beklentileri ve umutları olan ancak bunlara ulaşamayan kişilere sabretmenin önemini vurgulayan masal mücadele edildiği takdirde amaca ulaşabileceğini ifade etmektedir. “Köse Dağı” masalında kanaatkârlık, açgözlülük, olaylara farklı açılardan bakabilme ve dürüstlük temaları bulunmaktadır. Bu masal aracılığıyla dinleyicilere ve danışanlara yaşanan sorunlar karşısında bir çözüm yolunun bulunabileceği aktarılmıştır. Yedinci masal olan “Perili Ev” masalında tam 11 psikolojik öge ve temaya ulaşılmıştır. Bu temalar; aile ilişkileri, zorlu yaşantılar, kayıp, yas süreci, beceri, çaresizlik, güçlü yönler/yetenek, çalışmak, yakından ilgilenme, merhamet, mutluluk/kişilerarası ilişki olarak sıralanmaktadır. Bu masal sevdiği bir yakını kaybeden ve yas süreci geçiren danışanlara yönelik uygulanabilir. Herkesin benzer problemler yaşayabileceği vurgulanarak sorunu dışsallaştırmak ve kişinin yalnız olmadığını göstermek amaçlanmaktadır. Sosyal destek kaynaklarının önemine vurgulandığı masal mutlu son ile biterek danışanlara umut aşılmasını hedeflemiştir. Son masal olan “Üç Elma” masalında umut, kendini ifade etme, çaresizlik, kişilerarası ilişkiler/mutluluk ve psikolojik sağlık temaları oluşturulmuştur. Bu masal belirlenen bir amaç doğrultusunda inanç ve umutla pes etmeden mücadele etmenin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bunun yanında yaşanan problemlerin çözümü için kişinin kendini ifade etmesinin önemine ve çaresizliğin gerçekçi bir duygu olmadığına yönelik vurgulamalar yapılmıştır. Ayrıca masalda mutluluk için sosyal ilişkilerin gerekli olduğu sonucu çıkarılabilir.

Masallar üzerinde yapılan inceleme sonucunda masal terapisinde kullanılacak toplam 43 farklı psikolojik ögenin bulunduğu saptanmıştır. Masal terapisi sürecinde bu içeriklerin; kayıp, boşanma, umut, yas, katarsis (duygu boşalımı), sosyal destek, cesaretlendirme, kendini ifade etme, psikolojik sağlık, kişilerarası ilişkiler, mutluluk, güçlü yönler, sorun çözme becerisi ve iletişim becerisi gibi konularda belirlenen terapötik amaçların gerçekleştirilmesinde kullanılabilmesi sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazın incelendiğinde bu araştırmanın sonucuna benzer bulgulara sahip çalışmaların bulunduğu görülmektedir. Ilıcak ve Bal (2019) yürüttüğü yarı deneysel çalışmayla masal terapisinin sosyal iletişim becerilerini geliştirmede etkili olduğuna ortaya koymuştur. Bu çalışmada masalların yaşanan çeşitli sorun alanlarında kullanılabilmesi ifade edilmiştir. Duman (2018) yapmış olduğu çalışmada cinsel istismar gibi travmatik kriz olaylarında masalların terapötik amaçla kullanılabilmesini ortaya koymuştur. Bu bulgu mevcut araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Yapılan bir başka çalışmada masal terapisinin okul öncesi çocukların saldırganca tutum ve davranışları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre masal terapisinin agresif davranışları azaltmada etkili olduğu görülmüştür (Erina, Mutaliyeva, Mikhalkova ve Brevnova, 2020). Bu çalışmada ulaşılan temalara bakıldığında ise incelenen bazı masalların olumsuz davranışları azaltmada etkili olduğu söylenebilir. Bu sonuçlar birbirini destekler niteliktedir. Brown (2008) masal terapisinin benlik saygısını arttırmada, yaşam sorunlarıyla mücadele etmede, amaç belirlemede ve umut aşılama da önemli bir rolü olduğunu ortaya koymaktadır. Bu araştırma bulgularında da benzer olarak umut etme, amaç doğrultusunda mücadele etme, kendini keşfetme gibi temalara ulaşılmıştır. Bu sonuçların birbirleriyle paralellik gösterdiği gözle çarpılmaktadır.

Araştırmada danışanların kendilerini keşfetmeleri ve güçlü yönlerini fark etmeleriyle birçok sorunun üstesinden gelebileceklerine dair iletiler bulunmaktadır. Bu nedenle danışanların kendilerini tanımaları ve içgörü geliştirmeleri oldukça önemli görülmektedir. Masalların bir diğer işlevi de dinleyicilerin kendilerini kahramanlarla özdeşleştirerek öz farkındalıklarını geliştirmeleridir (Arıcı, 2009). Terapötik sürecin de en büyük kazanımlarından birisi kişinin kendini tanıması, içgörü kazanması ve güçlü yönlerini keşfetmesi olarak görülmektedir (Eryılmaz ve Mutlu, 2019). Masal ile psikoterapinin bu ortak amaçlarının araştırmada masal

analizleri sonucu ortaya çıkan temaları desteklediği söylenebilir. Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında araştırmacılara ve uygulayıcılara bazı önerilerde bulunulabilir:

- Psikolojik öge bakımından zengin veriler içeren bu masalların terapötik süreçteki etkisini ortaya koymak amacıyla deney ve kontrol gruplu deneysel çalışmalar yapılabilir.
- Araştırmada incelenen masallar masal terapisinde uygulayıcılar tarafından materyal amacıyla kullanılabilir.
- Masal terapistleri bu masallardan hareketle çalıştıkları spesifik sorun alanlarına yönelik özgün masallar tasarlayarak psikoterapide kullanabilirler.
- Bu araştırmada Eflatun Cem Güney'in masal kitabında yer alan masallar incelenmiştir. Benzer çalışmalarda farklı kitaplardaki masallar veya geleneksel anonim masallar masal terapisini açısından incelenebilir.

5. KAYNAKÇA

- Arıcı, A. F. (2009). Masalların çocuk edebiyatında kullanımı. *Çoluk-Çocuk Dergisi*, 87, 36-79.
- Brown, N. W. (2008). The therapeutic use of fairy tales with adults in group therapy. *Journal of Creativity in Mental Health*, 2(4), 87-96.
- Daştan, N. (2012). *Eflâton Cem Güney'in halk bilimi ile ilgili çalışmaları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Davis, N. (2017). *Çocuklar için iyileştirici öyküler*. Ankara: Nobel Yaşam.
- Duman, N. (2018). Çocuk cinsel istismarında masalların terapötik kullanımı. *The Journal of International Social Research*, 11(59), 647-652.
- Emiroğlu, S. (2005). *Eflâton Cem Güney'in eserlerinde dil ve çocuk eğitimi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Erina, I. A., Mutaliyeva, A. S., Mikhalkova, O. A., & Brevnova, S. V. (2020). Psychological Correction of Aggressive Behavior of Older Preschool Children in Fairy-Tale Therapy Discourse. *Amazonia Investiga*, 9(29), 297-306.
- Eryılmaz, A., & Mutlu, T. (2019). *Kuramdan uygulamaya bireyle psikolojik danışma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Fırat, H. (2012). *Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan masal ve öykü kitaplarının korku ve şiddet öğeleri açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Güney, E. C. (2021). *Evvel zaman içinde*. İstanbul: Nar Genç.
- Ilıcak, N. G., & Bal, F. (2019). Masal terapisinin anaokulu öğrencilerinin sosyal iletişim becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 517-533.
- Kaplan, O. (2012). *Eflâton Cem Güney'in derleyip yazdığı masalların çocuklarda karakter eğitimi açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karadağ, S. (2021). *Elazığ masallarındaki ahlaki değerler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Kuvvetli, M. (2019). *Türk ve Alman masallarında sağlık teması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Mert, E. L. (2009). *Türkçenin sözvarlığı açısından Eflâton Cem Güney'in derleyip yazdığı masallar*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, H., Turan, L., & Kırıcı, A. (2021). *Çağdaş çocuk edebiyatı*. Ş. Demirel & S. Seven (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & Evaluation methods*. Thousand Oaks: Sage Pub.
- Seyidoğlu, B. (1975). *Erzurum halk masalları üzerinden araştırmalar, metinler ve açıklamalar*. Ankara: Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

Wimmer, D. D., & Dominick, J. R. (2000). *Mass media research: An introduction*. Belmont: Wadsworth Publishing Company.

Yaldız, H. T. (2006). *Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi (Sarayönü örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

6. EXTENDED ABSTRACT

Fairy tales are texts that describe a fantastic world, consisting of unreal events and heroes. These fairy tales are related to the facts that reflect the thought of the society. The events of daily life, the traditions of the society and the worldviews of the individuals in the society constitute the content of the tales (Ilıcak & Bal, 2019). The reason for the emergence of fairy tales is to convey common knowledge and experiences to people. The tales that carry traces of the thoughts and values of the society in which they emerged have survived to the present day. Tales, which are anonymous works, are a universal product that reflects society and people. The most important feature of fairy tales, which include events and people that can be encountered in real life, is that they have extraordinary events and heroes (Seydioğlu, 2016).

Fairy tales, which present a magical and impressive world to people through their psychological elements, have an important role in child development. Listeners know that the heroes and events in fairy tales are fictional. However, thanks to fairy tales, they live new experiences and gain new profit (Fırat, 2012). Fairy tales are used effectively in many aspects of life. Tales are literary texts that contain messages for children and adults and offer solutions for various problem. It has an important function to offer psychological support. It also seems to have a curative role in psychotherapy sessions with children, adolescents and adults (Davis, 2017). In this research, it is aimed to examine the psychological elements in fairy tales and to analyze the tales that can be used in therapy.

In this study, the document analysis method, one of the qualitative research methods, was used. The document analysis method allows the examination of visual and written materials such as reports, records, documents and publications (Patton, 2002). In the research, content analysis was made on the data obtained from the fairy tale book. The content analysis method, which is frequently preferred in qualitative research, is an objective, numerical and systematic analysis to analyze the data in a text (Wimmer & Dominick, 2000). As a result of the content analysis, certain themes were reached and these were presented in the findings section.

A total of 14 psychological elements were found in the first fairy tale "Sırmalı Pabuç". These are: loss, grief, helplessness, close relationships, hope, social support, negative experience, fear and anxiety, catharsis, fun, empathy, forgiveness, love, and fidelity. This fairy tale can be used for individuals who have experienced loss to explore sources of social support. In another fairy tale, "İncili Yorgan", 10 themes were reached. Integrity, industriousness, loss, grieving process, courage, social intelligence, humility, fear and anxiety, communication skills, shame and regret were found. This fairy tale deals with the psychological resilience and courage of children who lost their father. In the third tale, "Sedef Bacı", themes of love, loss, mourning, self-expression, longing and psychological resilience have been reached. Emphasizing the importance of struggle and purpose, this tale can be used for people with family problems. Six themes were reached in the fourth fairy tale, "Gelincik Günü". These themes are depressive symptoms, self-awareness, self-expression, catharsis, negative emotions and encouragement. This tale is suitable for clients who have depressive symptoms and remain silent. In another fairy tale "Hamur Bebek", five themes were reached, namely hope, expectation, compassion, sadness and gratitude. This fairy tale emphasized the importance of patience for those who have some expectations and hopes from life but cannot reach them. It is stated that if a person struggles, he/she can achieve his/her goal. There are themes of frugality, greed and honesty in the fairy tale "Köse Dağı". Through this tale, clients were told that a solution could be found in the face of problems. In the seventh tale, "Perili Ev", 11 psychological elements and themes were reached. These themes are; family relations, difficult experiences, loss, grieving process, skill, desperation, strengths/talent, working, close attention, compassion, happiness/interpersonal relationship. This fairy tale can be applied to clients who have lost a loved one and are going through a grieving process. It is emphasized that everyone can experience similar problems and it is aimed to show that the person is not alone. The fairy tale, in which the importance of social support resources was emphasized, ended with a

happy ending. The purpose of this ending is to give hope to the clients. The themes of hope, self-expression, helplessness, interpersonal relations/happiness and psychological resilience were created in the last fairy tale, "Üç Elma". This tale reveals the importance of struggling with faith and hope in line with a determined goal. In addition, it is interpreted that helplessness is not a realistic feeling for the solution of the problems experienced. In addition, it can be concluded that social relations are necessary for happiness in the fairy tale.

In the light of the findings obtained from the research, some suggestions can be made to researchers and practitioners:

- Experimental studies can be carried out in order to reveal the effect of these tales, which contain rich data in terms of psychological elements, on the therapeutic process.
- The fairy tales examined in the research can be used by practitioners for material purposes.
- Fairy tale therapists can design unique tales for specific problem issues and use them in psychotherapy.
- In this research, the fairy tales in the book of Eflatun Cem Güney were examined. In similar studies, tales in different books or traditional anonymous fairy tales can be examined in terms of fairy tale therapy.